

Kohtuasi C-263/24 [Smiliev]ⁱ**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

15. aprill 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rayonen sad Tutrakan (Tutrakani rajoonikohus, Bulgaaria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

15. aprill 2024

Taotluse esitaja:

Rayonna prokuratura Silistra, Teritorialno otdelenie Tutrakan

Süüdistatav:

YE

[...]

EELOTSUSETAOTLUS**Kohtuasi: üldine kriminaalasi nr 63/2024****ERITAOTLUS vastavalt Euroopa Liidu Kohtu kodukorra artiklile 105**

[...]

Põhikohtuasja olulised asjaolud ja vaidluse ese:I. Pooled [...]

1. Prokuratuur: RAYONNA PROKURATURA SILISTRA, TERITORIALNO OTDELENIE TUTRAKAN [...]
2. Süüdistatav: YE [...];

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

3. Kaitsja: advokaat Psycho Yovev [...].

II. Kohtuasja ese

4. Süüdistatavat süüdistatakse selles, et ta [...] 25. oktoobril 2023 ehk vähem kui aasta möödumisel pärast seda, kui teda oli OD-MVRi (Oblastna direksia na Ministerstvoto na vatreshnite paboti, Silistra siseministeeriumi piirkondlik direksioon) [...] 7. märtsi 2023 protokolliga [...], mis jõustus 4. mail 2023, karistatud mootorsõiduki juhtimise eest vastava juhtimisõigusega, pani toime sama teo [...] ehk karistusseadustiku (Nakazatelen kodeks, edaspidi „NK“) artikli 343c lõikes 2 nimetatud süüteo.

III. Menetluse käik

5. Süüdistusakt koostati kiirendatud menetluses.

6. Algselt saadeti kohtuasi läbivaatamiseks Rayonen sad Tutrakani (Tutrakani rajoonikohus, Bulgaaria) kui üldine kriminaalasi nr 246/2023.

7. Kohtuliku uurimise käigus tuvastati, et liikmesriigi kohtud olid asjaomasele isikule mõistnud järgnevad karistused:

8. **Rayonen sad Dulovo (Dulovo rajoonikohus, Bulgaaria) [...] kinnitatud kokkuleppes**, mis jõustus 2. novembril 2023, tunnistati süüdistatav süüdi selles, et ta pani 22. veebruaril 2023 toime dokumendiga seotud süüteo, mis vastas NK artiklile 316 koosmõjus artikli 308 lõikega 1 (võltsitud juhiloa kasutamine). Teda karistati 18 kuu pikkuse vangistusega, mis jäeti NK artikli 66 lõike 1 alusel tingimisi täitmisele pööramata.

9. **Rayonen sad Elhovi (Elhovi rajoonikohus, Bulgaaria) [...] kinnitatud kokkuleppes**, mis jõustus 7. detsembril 2023, tunnistati süüdistatav süüdi selles, et ta pani 25. veebruaril 2022 veelikord toime NK artikli 343c lõikes 2 nimetatud süüteo (vt punkt 4). Teda karistati 10 kuu pikkuse vangistusega, mis jäeti NK artikli 66 lõike 1 alusel tingimisi täitmisele pööramata ja [...] rahatrahviga.

10. **Rayonen sad Elhovo (Elhovo rajoonikohus, Bulgaaria) [...] kinnitatud kokkuleppes**, mis jõustus 19. jaanuaril 2024, tunnistati süüdistatav süüdi selles, et ta pani 25. mail 2022 uuesti toime dokumendiga seotud süüteo, mis vastas NK artiklile 316 koosmõjus artikli 308 lõikega 1 (võltsitud juhiloa kasutamine). Teda karistati ühe aasta ja 6 kuu pikkuse vangistusega, mis jäeti NK artikli 66 lõike 1 alusel tingimisi täitmisele pööramata.

11. Kohtuliku uurimise käigus tuvastas kohus Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS) abil, et süüdistatav oli süüdi mõistetud ka välismaal.

12. **Politiechtbank Vilvoorde (Vilvoorde väärteoasjade kohus, Belgia Kuningriik) [...] otsusega**, mis jõustus 3. jaanuaril 2022, tunnistati süüdistatav

süüdi Belgia Kuningriigis Zaventemis 14. juunil 2020 toime pandud kolmes Belgia [...] seaduse kohaselt „liiklussüüteona“ kvalifitseerivas teos:

12.1. [...] juhtis mootorsõidukit [...] või [...] võimaldas juhtida mootorsõidukit [...], millel puudus tsiviilvastutuskindlustus (21. novembri 1989. aasta mootorsõidukite kohustusliku tsiviilvastutuskindlustuse seaduse (loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs) artikkel 1, artikli 2 lõige 1, artikkel 20, artikli 22 lõige 1, artiklid 24, 28 ja 29);

12.2. [...] juhtis mootorsõidukit, mis ei olnud registrisse kantud või millel puudus registrisse kandmisel väljastatud numbrimärk (20. juuli 2001. aasta kuningliku määruse (arrêté royal du 20 juillet 2001) artikli 2 lõige 1, 16. märtsi 1968. aasta kuningliku määrusega (arrêté royal du 16 mars 1968) kodifitseeritud liiklusjärelvalve seaduse (loi relative à la police de la circulation routière) artikli 29 lõike 1 punkt 3 ja artikli 38 lõige 1.3);

12.3. sõidukijuhina [...] kasutas mobiiltelefoni, mida hoidis käes ajal, mil sõiduk ei olnud peatunud ega pargitud (1. detsembri 1975. aasta kuningliku määruse, mis käsitleb liikluspolitsei ja avalike teede kasutamise üldeeskirja (arrêté royal du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation et de l'usage de la voie publique) artikkel 8.4., 16. märtsi 1968. aasta kuningliku määrusega kodifitseeritud liiklusjärelvalve seaduse artikli 29 lõike 1 punkt 3 ja artikli 38 lõige 1.3);

12.4. võimaldas Belgias registreeritud ja tehnoülevaatuse läbimise kohustusega [...] sõidukil liigelda avalikul teel ilma [...] kehtiva tehnoülevaatuse tunnistuse, vastava tehnoülevaatuse kleebise ning tehnilise kirjelduse aruande või tehniliste andmete teabelehe või muu dokumendita [...] olgugi, et need dokumendid on nõutavad (15. märtsi 1968. aasta kuningliku määruse, millega kehtestatakse üldregulatsioon tehniliste nõuete kohta, millele peavad vastama mootorsõidukid ja nende haagised, osad ning turvavahendid (arrêté royal du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles et leurs remorques, leurs éléments ainsi que les accessoires de sécurité) artikli 24 lõiked 1, 26 ja 81, maismaatranspordivahenditele ning nende osadele ja turvavarustusele esitatavaid nõudeid käsitleva 21. juuni 1985. aasta seaduse (loi du 21 juin 1985 relative aux conditions techniques auxquelles doivent répondre tout véhicule de transport par terre, ses éléments ainsi que les accessoires de sécurité) artikkel 4).

13. Nende tegude eest mõisteti järgmised karistused:

13.1. Punktides 12.1 ja 12.2 osutatud tegude eest:

13.1.1. rahatrahv 800 eurot [trahvi määramise viis]; rahatrahvi seaduses sätestatud tähtaja jooksul tasumata jätmise korral asendatakse see karistusega „mootorsõiduki juhtimise keeld“ 30 päevaks;

13.1.2. „mistahes mootorsõiduki juhtimisõiguse äravõtmine“ üheks kuuks.

13.2. Punktis 12.3 osutatud teo eest:

13.2.1. rahatrahv 200 eurot [trahvi määramise viis]; rahatrahvi seaduses sätestatud tähtaja jooksul tasumata jätmise korral asendatakse see karistusega „mootorsõiduki juhtimise keeld“ 30 päevaks;

13.2.2. „mistahes mootorsõiduki juhtimisõiguse äravõtmine“ 15 päevaks.

13.3. Punktis 12.4. osutatud teo eest: „rahatrahv“ 200 eurot [trahvi määramise viis]; rahatrahvi seaduses sätestatud tähtaja jooksul tasumata jätmise korral asendatakse see karistusega „vabaduse võtmine“ kolmeks päevaks.

14. **Amtsgericht Prüm (Prümi esimese astme kohus, Saksamaa) mõistis [...]** kohtuotsusega [...], mis jõustus 16. septembril 2023, süüdistatava süüdi selles, et ta juhtis 30. juunil 2023 sõidukit ilma juhtimisõigusega või pärast juhtimisõiguse äravõtmist – õigusnormid: liiklusseaduse (Straßenverkehrsgesetz (StVG)) § 21 lõige 1 punkt 1 ja lõige 2.

15. **Teda karistati** „rahatrahviga“ 50 eurot.

16. Süüdistatav tunnistas end süüdi ja kriminaalasi vaadati läbi lühimenetluses.

17. Võttes arvesse varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mõistis kolleegium 15. detsembril 2023 [...] üldises kriminaalasjas nr 246/2023 [...] tehtud kohtuotsusega süüdistatava süüdi ning karistas teda reaalse „vabaduse võtmise“ ja „rahatrahviga“.

18. Okrazhen sad [...] Silistra (Silistra regionaalne kohus, Bulgaaria) tühistas süüdimõistva kohtuotsuse [...] ning saatis kohtuasja esimese astme kohtule uueks läbivaatamiseks teises koosseisus koos juhisega hinnata, kas Belgia kohtu mõistetud karistustel on õiguslikke tagajärgi.

19. Rayonen sad Tutrakanis (Tutrakani rajoonikohus) sai uueks läbivaatamiseks saadetud kohtuasi uue numbri – üldine kriminaalasi nr 63/2024.

20. Kohtuasja uuel läbivaatamisel tunnistas süüdistatav end uuesti süüdi (võttis omaks süüdistusakti faktilisi asjaolusid käsitlevas osas esile toodud asjaolud ning nõustus nende asjaolude kohta tõendite kogumata jätmisega) ning praegu toimub asja läbivaatamine lühimenetluses. Sellega seoses leidis eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolleegium, et vaidluse õigeks lahendamiseks on oluline ühe politseikoostööd ning kriminaalasjades tehtavat koostööd puudutava Euroopa Liidu õiguse sätte tõlgendus, kuna nii Belga otsuse kui Saksamaa otsuse õiguslike tagajärgede tunnustamine mõjutaks süüdistatavale mõistetavat võimalikku karistust.

Kohaldatav liikmesriigi õigus ja kohtupraktika

21. Karistusseadustik (Nakazatelen kodeks)

„Artikkel 8 [...]

(2) Teises Euroopa Liidu liikmesriigis tehtud kohtuotsust, mis on jõustunud ja millega on isik süüdi mõistetud teos, mis on süütegu Bulgaaria karistusseadustiku kohaselt, võetakse arvesse igas sama isiku suhtes Bulgaaria Vabariigis läbi viidavas kriminaalmenetluses.

[...]

Artikkel 66 (1) Kui kohus mõistab karistuseks kuni kolmeaastase vangistuse, võib ta peatada mõistetud karistuse täitmisele pööramise kolmeks kuni viieks aastaks, kui süüdimõistetut ei ole karistatud vangistusega prokuratuuri algatusel läbi viidava kriminaalmenetluse esemeks oleva süüteo eest ning kui kohus sedastab, et karistuse eesmärkide saavutamiseks ja ennekõike süüdimõistetute parandamiseks ei ole karistuse täitmisele pööramine vajalik.

[...]

Artikkel 78a. (1) Kohus vabastab täiskasvanu kriminaalvastutusest ning määrab talle 1000–5000 Bulgaaria leevi (BGN) suuruse rahatrahvi, kui üheaegselt on täidetud järgmised tingimused:

(a) [muudetud – Darzhaven vestnik (edaspidi „DV“) 2005, nr 86, jõustunud 29. aprillil 2006] süüteo eest võib karistada kuni kolmeaastase vangistuse või mistahes muu kergema karistusega, kui tegu on toime pandud tahtlikult või kuni viieaastase vangistuse või mistahes muu kergema karistusega ettevaatamatuse korral;

b) teo toimepanijat ei ole süüdi mõistetud üldise kriminaalasja esemeks olevas süüteos ega vabastatud kriminaalvastutusest käesoleva peatüki kohaselt;

c) süüteoga tekitatud kahju on hüvitatud.

[...]

Artikkel 343c (uus, DV 1995, nr 50 (1) (muudetud, DV 2015, nr 74) Isikut, kes juhib mootorsõidukit ajal, mil temalt on mootorsõiduki juhtimisõigus samasuguse teo eest haldusmenetluses määratud karistusena ära võetud, karistatakse kuni kolmeaastase vangistuse või kuni 200–1000 Bulgaaria leevi suuruse rahatrahviga.

(2) (muudetud – DV 2015, nr 74) Isikut, kes ühe aasta jooksul pärast seda, kui talle on määratud halduskaristus mootorsõiduki juhtimise eest ilma vastava juhtimisõiguseta, paneb toime samasuguse teo, karistatakse ühe- kuni kolmeaastase vangistuse või 500–1200 Bulgaaria leevi suuruse rahatrahviga.

[...]

Artikkel 345 (1) Isikut, kes kasutab teisele mootorsõidukile väljastatud numbrimärki või numbrimärki, mida ei ole väljastanud pädev asutus, karistatakse kuni üheaastase vangistuse või 500–1000 Bulgaaria leevi suuruse rahaträhviga.

(2) Lõikes 1 sätestatud karistus määratakse ka isikule, kes juhib nõuetekohaselt registrisse kandmata mootorsõidukit“.

22. **Kriminaalmenetluse seadustik (Nakazatelno-protsesualen kodeks, edaspidi „NPK“)**

„Artikkel 247 (1) Esimese astme kohtus on menetluse aluseks:

1. süüdistusakt ja
2. [...] kannatanu kaebus“.

23. **26. veebruari 2008. aasta määrus nr 8 karistusregistribüroo ülesannete ja tegevuse korralduse kohta (Naredba n° 8 ot 26 februari 2008 g. za funktsiite i organizatsiata na deynostta na byurata za sadimost)**

„Artikkel 40 (1) Süüdimõistva kohtuotsuse ning NK artikli 78a alusel määratud halduskaristuse andmed kantakse karistusregistrisse“.

Säte või akt, mille tõlgendust taotletakse:

24. Nõukogu 24. juuli 2008. aasta **raamotsuse 2008/675/JSK**, mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikides tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvessevõtmist uutes kriminaalmenetlustes, **artikli 3 lõige 1:**

„1. Kõik liikmesriigid tagavad, et isiku vastu alustatud kriminaalmenetluses võetakse sama isiku kohta teistes liikmesriikides muudel asjaoludel tehtud varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mille kohta on saadud teavet vastavalt vastastikust õigusabi või karistusregistrite andmete vahetamist käsitlevatele kohaldatavatele õigusaktidele, arvesse sellises ulatuses, nagu siseriikliku õiguse kohaselt võetakse arvesse siseriiklikult tehtud varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, ning neile antakse samaväärne õiguslik toime nagu siseriiklikult tehtud varasematele süüdimõistvatele kohtuotsustele.“

25. Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta **raamotsuse 2009/315/JSK**, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu, **artikli 2 punkt a:**

„a) „süüdimõistev kohtuotsus“ – kriminaalkohtu mis tahes lõplik otsus füüsilise isiku kuriteos süüdimõistmise kohta, kui nimetatud otsus on kantud kohtuotsuse teinud liikmesriigi karistusregistrisse“.

Põhjused, miks kohus leiab, et vastus eelotsuse küsimustele on tarvilik vaidluse lahendamiseks

26. Käesolevas menetluses käsitletav tegu pandi toime 25. oktoobril 2023, pärast seda, kui Belgia ja Saksamaa kohtute otsused olid jõustunud. Seetõttu tuleb nende kohtute otsuseid käsitada „varasemate süüdimõistvate kohtuotsustena“ raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõike 1 tähenduses.

27. Käesolevas menetluses on süüdistuse aluseks [...] NK artikli 343c lõige 2, mis näeb ette ühe- kuni kolmeaastase vangistuse ja rahatrahvi [...].

28. Kõnealuse süüteo puhul on vastavalt NK artiklile 78a võimalik süüdistatav põhimõtteliselt kriminaalvastutusest vabastada ja määrata talle selle asemel halduskaristus – vastavalt NK artikli 78a lõike 1 punktile b – vaid juhul, kui teda ei ole süüdi mõistetud üldise kriminaalasja esemeks olevas süüteo. Kõnealuse süüteo puhul on ka vangistuse täitmisele pööramise peatamine NK artikli 66 lõike 1 alusel (ehk tegelikult nii, et karistust täide ei viida) võimalik vaid juhul, kui isikut ei ole „karistatud vangistusega üldise kriminaalasja esemeks oleva süüteo eest“.

29. Seega mõjutab välismaal tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvesse võtmine selles kohtuasjas süüdimõistva otsuse tegemise korral mõistetavat karistust.

30. [...].

IV. Kas välisriigi kohtute tehtud süüdimõistvad kohtuotsused on käsitatavad otsustena, millega on isik süüdi mõistetud „üldise kriminaalasja esemeks olevas süüteo“?

31. Raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõikes 1 on sätestatud, et kõik liikmesriigid tagavad, et isiku vastu alustatud kriminaalmenetluses võetakse arvesse sama isiku kohta teistes liikmesriikides muudel asjaoludel tehtud varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mille kohta on saadud teavet vastavalt vastastikust õigusabi või karistusregistrите andmete vahetamist käsitlevatele kohaldatavatele õigusaktidele.

32. [Raamotsuse] artikli 2 kohaselt tähendab „süüdimõistev kohtuotsus“ igasugust kriminaalkohtu tehtud lõplikku otsust, millega mõistetakse isik süüdi kuriteos (bulgaaria keeles „*prestaplenie*“).

33. Siinkohal tuleb eeldada, et bulgaariakeelses tõlkes on viga, kuna raamotsuse 2009/315/JSK artikli 2 punktis a on mõiste „süüdimõistev kohtuotsus“ määratletud järgmiselt: „*kriminaalkohtu mis tahes lõplik otsus füüsilise isiku kuriteos* [bulgaaria keeles *nakasujemo deyanie*, sõna-sõnalt „karistatav tegu“] *süüdimõistmise kohta*¹, *kui nimetatud otsus on kantud kohtuotsuse teinud liikmesriigi karistusregistrisse*“. Sama mõistet kasutatakse ka raamotsuse teistes keeleversioonides. Näiteks saksakeelses tõlkes kasutatakse mõistet „*Straftat*“ ja

¹ Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kursiiv.

hollandikeelses „*strafbaar feit*“. Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et vastavalt raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõikele 1 tuleb arvesse võtta süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mis on tehtud „*karistatavate tegude*“ kohta, mitte aga „*kuritegude*“ kohta, kuna viimane mõiste on Bulgaaria õiguses kitsam (vt punkt 39).

34. Mitmes õigussüsteemis kasutatakse aga teistsugust karistatavate tegude liigitust [...].

35. Saksa õiguses jagunevad karistatavad teod kaheks – „*Verbrechen*“ ja „*Vergehen*“ – karistusseadustiku (Strafgesetzbuch) § 12:

„Verbrechen und Vergehen (esimese ja teise astme kuriteod)

(1) Esimese astme kuriteod on õigusvastased teod, mille eest karistatakse vähemalt üheaastase või pikema vangistusega.

(2) Teise astme kuriteod on õigusvastased teod, mille eest karistatakse vähemalt lühema vangistuse või rahatrahviga“.

36. Belgia õiguses jagunevad karistatavad teod aga kolmeks: „*väärteod*“, „*teise astme kuriteod*“, „*esimese astme kuriteod*“ (karistusseadustiku (code pénal) artikkel 1):

*„Artikkel 1: Süütegu, mille eest on seaduses ette nähtud raske kriminaalkaristus [pr.k. „*peine criminelle*“], on esimese astme kuritegu“.*

*Süütegu, mille eest on seaduses ette nähtud kerge kriminaalkaristus [pr. k. „*peine correctionnelle*“] on teise astme kuritegu.*

*Süütegu, mille eest on seaduses ette nähtud väärteokaristus [pr.k. „*peine de police*“] on väärtegu.“*

37. Bulgaaria õiguses on sätestatud karistatavate tegude jagunemine kaheks:

37.1. kuriteod ja

37.2. haldussüüteod.

38. Haldussüüteod ei kajastu üldiselt karistusregistris ja neid ei peaks seega käsitama „*karistatavate tegudena*“ raamotsuse 2009/315/JSK artikli 2 punkti a [märkus: bulgaariakeelse versiooni] tähenduses.

39. Vastavalt 26. veebruari 2008. aasta määruse nr 8 [...] artikli 40 lõikele 1 kajastatakse karistusregistris lisaks kuritegude eest mõistetud karistustele ka neid NK artikli 78a alusel määratud halduskaristusi. NK artikli 78a menetluses tunnustatakse teo toimepanija süüdi karistusseadustikus nimetatud süüteo, ent ta vabastatakse kriminaalvastutusest ning talle määratakse halduskaristus, mille tagajärjed on teistsugused kui need, mis kaasnevad isikutele, kes on kohtuotsusega süüdi mõistetud kuriteos.

40. Bulgaaria seadusandja on ette näinud veel ühe jaotuse, nimelt jagunemise üldiste kriminaalasjade ja erasüüdistusajade esemeks olevateks kuritegudeks. NPK artikli 247 kohaselt on üldise kriminaalasja esemeks need kuriteod [...], mille puhul esitab süüdistuse prokurör ning erasüüdistusajade esemeks need, mille puhul esitatakse kohtus avalik süüdistus kannatanu kaebuse alusel (sel juhul on süüdistaja rollis kannatanu).

41. Esmalt, neil asjaoludel ECRISis saadav teave ei võimalda kindlaks teha, millisesse Saksa ja Belgia õiguse liigituse kohasesse karistatavate tegude kategooriasse kuuluvad teod, mille kohta on tehtud varasemad süüdimõistvad kohtuotsused.

42. Seetõttu ei ole võimalik kindlaks teha, kas tegusid, mille eest on välisriigi kohtud süüdistatava süüdi mõistnud, tuleb kohtuotsuste tunnustamisel Bulgaaria õiguse seisukohast käsitada haldussüütegude või kuritegudena. Kui neid käsitada kuritegudena, ei ole võimalik kindlaks teha, kas neid tuleks käsitada üldise kriminaalasja või erasüüdistusajade esemeks olevate kuritegudena.

43. Kui lugeda, et ECRISis karistusregistrisse kantud kuritegudel on samaväärne mõju nagu Bulgaaria õiguse kohaselt ECRISis kajastatud tegudel, tuleks kohtul asuda seisukohale, et Belgia [...] ja Saksamaa kohtute tehtud süüdimõistvad kohtuotsused ei saa olla tehtud haldussüütegude kohta, kuna viimaseid Bulgaaria õiguse kohaselt karistusregistrisse ei kanta. Seega tuleb eeldada, et asja sisuliselt läbi vaatava kohtu asukohariigi õiguse (antud juhul Bulgaaria õiguse) mõttes on nende näol tegemist kas kuritegudega või kriminaalvastutusest vabastamisega NK artikli 78a tähenduses (vt punkt 39). Kuna neid süüdimõistvaid kohtuotsuseid ei ole [...] ECRISis aga kajastatud kriminaalvastutusest vabastamise otsustena (kehtetuks tunnistatud nõukogu otsuse 2009/316/JSK B lisa parameeter „S“), tuleb sellest järeldada, et tegemist on kohtuotsustega, millega on isik süüdi mõistetud kuriteos. Kuna nende kuriteokategooriate puhul ei ole kannatanut, võib eeldada, et tegemist on üldise kriminaalasja esemeks olevate kuritegudega, mis välistab eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses olevas kohtuasjas karistuse määramisel karistusseadustiku artiklite 66 ja 78a kohaldamise.

44. Kui aga lähtuda sellest, et kohus ei pea asuma seisukohale, et ECRISis kajastatud süüdimõistvad kohtuotsused on samaväärsed nagu Bulgaaria karistusregistris kajastatud süüdimõistvad kohtuotsused, siis tuleb edasiste selgituste saamiseks pöörduda täiendava küsimusega keskasutuse poole:

44.1. kohtuotsuse tegemise kohaks olevas liikmesriigis on erinevad kuriteokategooriad, mis karistusregistrisse kantakse (vajadusel nende eristamise kriteeriumid – karistus, kriminaalmenetluse algataja, mõistetud karistuse tagajärgede tühistamise võimalused jne);

44.2. [...] millisesse kategooriasse kuuluvad ECRISis registreeritud varasemad süüdimõistvad kohtuotsused.

45. Seega peab kohus kontrollima, millistele liikmesriigi õiguse kohastele karistatavate tegude kategooriatele vastavad need teod, mille eest on süüdistatava süüdi mõistnud välisriigi kohtud. Sellise hinnangu andmine on äärmiselt keeruline, kuna selleks puuduvad kindlad kriteeriumid ning tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste tunnustamise otsustab kohus oma hinnangu alusel juhtumipõhiselt.

46. Käesoleval juhul võib kohus selle hinnangu andmisel asuda seisukohale, et välisriigi kohtute mõistetud karistused on mõistetud haldussüütegude eest ning neid NK artiklite 66 ja 78a kohaldamisel mitte tunnustada.

47. [...]

48. [...]

49. [...]

50. [märkus selle kohta, et süüdistaja ega kaitsja ei teinud selle küsimuse kohta ühtki märkust]

V. Kas välisriigi kohtute tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid tuleb arvesse võtta, kui tegu ei ole kahepoolset karistatav?

51. NK artikli 8 lõike 2 kohaselt on lubatud arvesse võtta üksnes sellist teises Euroopa Liidu liikmesriigis tehtud kohtuotsust, millega on isik süüdi mõistetud Bulgaaria karistusseadustiku kohaselt kuriteona käsitatavas teos.

52. Raamotsuse 2008/675/JSK põhjenduse 6 kohaselt ei pea kohus varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid arvesse võtma, kui süüdimõistva kohtuotsuse tegemine riigisisest sellise teo suhtes, mille suhtes varasem süüdimõistev kohtuotsus oli tehtud, ei oleks võimalik.

53. See tähendab, et arvesse võetakse üksnes:

53.1. Saksamaa kohtu tehtud süüdimõistev kohtuotsus, kuna see vastab süüdimõistvale kohtuotsusele NK artiklis 343c nimetatud kuriteo eest;

53.2. Belgia kohtu tehtud süüdimõistev kohtuotsus osas, mis puudutab registreerimata sõiduki juhtimist (vt punkt 12.2), kuna see vastab süüdimõistvale kohtuotsusele NK artiklis 345 nimetatud kuriteo eest.

54. Ülejäänud teod ei ole Bulgaaria õiguse kohaselt kuritegedena karistatavad. Küsimus on seda olulisem, et Belgia süüdimõistva kohtuotsusega karistati isikut vangistusega tehnõlevaatust mitte läbinud sõiduki juhtimise eest (vt punkt 12.4). Selle süüdimõistva kohtuotsuse mõju tunnustamise korral ei oleks võimalik jätta kõnealuse süüteo eest määratavat karistust NK artikli 66 alusel tingimisi täitmisele pööramata.

55. [...]

56. [...]

57. [...]

58. [märkus, mis kajastab süüdistaja ja kaitsja argumente, mille kohaselt välisriikides tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste mõju saab tunnustada üksnes juhul, kui neis käsitletud teod on Bulgaaria õiguse kohaselt karistatavad].

Konkreetselt esitatavad küsimused

I. Kas nõukogu 24. juuli 2008. aasta raamotsuse 2008/675/JSK, mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikides tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvessevõtmist uutes kriminaalmenetlustes, artikli 3 lõiget 1 koosmõjus nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsuse 2009/315/JSK, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu, artikli 2 punktiga a tuleb tõlgendada nii, et teises liikmesriigis sama isiku suhtes tehtud varasemate süüdimõistvate kohtuotsuste arvesse võtmine tähendab seda, et sama isiku suhtes uut kriminaalasja läbi vaatav kohus (menetlev kohus) peab asuma seisukohale, et teistes liikmesriikides tehtud kohtuotsused mis on registreeritud Euroopa karistusregistrite infosüsteemis (ECRIS), puudutavad samu karistatavate tegude kategooriaid – millesse tegude liigitamise aluseks liikmesriigi õiguses on neist tegudest avalikule korrale lähtuv oht – kuhu kuuluvad teod tuleb menetleva kohtu asukohariigis karistusregistrisse kanda? Kui on mitu kategooriat, kuhu kuuluvad karistatavad teod tuleb menetleva kohtu asukohaliikmesriigi õiguse kohaselt karistusregistrisse kanda ja millega kaasnevad süüdimõistmise korral erinevad tagajärjed, siis kas asjaomase isiku suhtes kriminaalasja läbi vaatav liikmesriigi kohus peab igal üksikul juhul hindama, millisesse liikmesriigi liigituse kohasesse kategooriasse kuuluvad teod, mille eest on tehtud teistes liikmesriikides süüdimõistvad kohtuotsused? Millistel juhtudel seda hinnata tuleb?

II. Kas nõukogu raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on lubatav liikmesriigi õigusnorm, kus on sätestatud, et kohus peab jätma arvesse võtmata teises Euroopa Liidu liikmesriigis tehtud varasemad süüdimõistvad kohtuotsused selliste tegude eest, mis ei ole kuriteod menetleva kohtu asukohaliikmesriigi õiguse kohaselt?

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu seisukoht

VI. Esimene küsimus

59. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleb tähele panna, et raamotsuse 2009/315/JSK [...] artikli 2 punkti a kohaselt mõistetakse süüdimõistva kohtuotsuse all kriminaalkohtu mis tahes lõplikku otsust füüsilise isiku kuriteos süüdimõistmise kohta, kui nimetatud otsus on kantud kohtuotsuse teinud liikmesriigi karistusregistrisse. Raamotsuse 2008/675/JSK [...] artikli 3 lõikes 1

on sätestatud, et kõik liikmesriigid tagavad, et isiku vastu alustatud kriminaalmenetluses võetakse sama isiku kohta teistes liikmesriikides muudel asjaoludel tehtud varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mille kohta on saadud teavet vastavalt vastastikust õigusabi või karistusregistrите andmete vahetamist käsitlevatele kohaldatavatele õigusaktidele, arvesse sellises ulatuses, nagu riigisisese õiguse kohaselt võetakse arvesse riigisisest tehtud varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid, ning neile antakse samaväärne õiguslik toime nagu riigisisest tehtud varasematele süüdimõistvatele kohtuotsustele.

60. Vahendiks, mida sellisel juhul karistusregistritesse kantud teabe vahetamiseks kasutatakse, on raamotsuse 2009/315/JSK [...] artikli 1 punktis c nimetatud vahend ehk süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabe vahetamiseks loodud detsentraliseeritud infotehnoloogiasüsteem – Euroopa karistusregistrите infosüsteem (ECRIS) –, mis rajaneb kõikide liikmesriikide karistusregistrите andmebaasidel.

61. ECRIS on seega loodud eesmärgiga koondada kokku isikute karistusregistrите andmed ja anda erinevates liikmesriikides registritesse kantud süüdimõistvatele kohtuotsustele samasugune õiguslik tähendus. Sel põhjusel tuleks tegusid, mille üks liikmesriik on selles süsteemis registreerinud, kõigi teiste liikmesriikide poolt käsitada samasuguse raskusastmega tegudena (välja arvatud allpool esitatud põhjendustel – vt punkt 68).

62. Vaidlust ei ole selles, et ELi riigid on ette näinud erinevaid karistatavate tegudena käsitatavate tegude kategooriaid. See, millistesse rühmadesse kuuluvaid tegusid karistusregistrите kajastatakse, määratakse kindlaks liikmesriigi õigusega. Vaieldamatu on siiski ka, et raskemad karistatavad teod kantakse karistusregistrите ning õiguskordade vahelised erinevused seisnevad kergemate karistatavate tegude karistusregistrите kandmises või mitte kandmises. Igal juhul tuleb asuda seisukohale, et kajastades teatavasse rühma kuuluvaid tegusid karistusregistrите, on seadusandja leidnud, et need kujutavad endast asjaomasel liikmesriigis piisavalt suurt ohtu avalikule korrale, millist hinnangut peavad teised liikmesriigid aktsepteerima.

63. Raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõikes 1 sätestatud kohustus nõuab nimelt nende välisriigi otsuste tunnustamist, mille teine liikmesriik on otsustanud oma karistusregistrите kanda. See tähendab kohustust võtta neid arvesse samamoodi nagu liikmesriigi õiguses on tagajärgedega seoses nähtud ette võtta arvesse oma riigis tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid, mis on kantud selle riigi karistusregistrите.

64. Seevastu isegi kui välisriigi seadusandja on teatava tegude kategooria oma karistusregistrите kohaldamisalast välistanud, siis ei pea liikmesriigi kohus asuma seisukohale, et sellesse kategooriasse kuuluvad sellised teod, mille on välistanud liikmesriigi seadusandja [märkus: lause tõenäoline tähendus, originaal ebaselge].

65. Sätte sellise tõlgenduse kohaselt tuleb asuda näiteks seisukohale, et Saksamaa ja Belgia kohtute (eespool mainitud) süüdimõistvad kohtuotsused ei ole haldussüüteod Bulgaaria õiguse tähenduses (kuna viimaseid Bulgaaria karistusregistrisse ei kanta – vt punkt 43).

66. Kui liikmesriigi õigus tunneb mitut karistusregistrisse kantavate tegude kategooriat, peab liikmesriigi kohus kontrollima üksnes seda, millisesse liikmesriigi liigituse kohasesse rühma välisriigi süüdimõistvates kohtuotsustes käsitletud teod kuuluvad (kas neil on erinevad õiguslikud tagajärjed ja kas see on kohtuasjas asjassepuutuv). Seda kontrollitakse ECRISi kantud teabe alusel. Üksnes juhul, kui teave on ebapiisav, võib kasutada teisi ELis toimivaid kohtutevahelise abi instrumente.

67. Käesoleval juhul tuleb asuda seisukohale, et selline täiendav teave ei ole vajalik (vt punkt 43).

VIII. Teine küsimus

68. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleb võtta arvesse raamotsuse 2008/675/JSK [...] põhjendust 11, kus on mainitud ELTL artiklis 2 ja ELL artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõtet. Nimetatud raamotsuse põhjenduse 6 kohaselt ei ole kohustust varasemaid süüdimõistvaid kohtuotsuseid arvesse võtta näiteks siis, kui riigisisest ei oleks olnud süüdimõistva kohtuotsuse tegemine võimalik selle teo suhtes, mille suhtes oli tehtud see varasem süüdimõistev kohtuotsus.

69. Vastavalt raamotsusele muutis liikmesriigi seadusandja (DV 2011, nr 33, jõustus 27. mail 2011) NK artikli 8 lõiget 2, nähes ette, et lõplikku süüdimõistvat kohtuotsust, mis on teises Euroopa Liidu liikmesriigis tehtud Bulgaaria karituseadustiku kohaselt süüteoena käsitatava teo kohta, võetakse arvesse kõigis sama isiku suhtes Bulgaaria Vabariigis läbi viidavates kriminaalmenetlustes.

70. Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et NK artikli 8 lõige 2 ja nõukogu raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõige 1 ei ole omavahel vastuolus.

71. See lahendus täiendab eelneva küsimusega seoses esitatud argumente. Selles mõttes, et teo kandmine ühe liikmesriigi karistusregistrisse ning samaaegselt see, et sama tegu on mõlemapoolselt karistatav nii selles teises liikmesriigis kui ka menetleva kohtu asukohaliikmesriigis, tagab täiendavalt, et süüdistatava olukord ei halvene ja ta ei saa raskemat karistust kui siis, kui ta oleks sama teo eest süüdi mõistetud liikmesriigi kohtus.

72. Lisaks väldib see veel ühte probleemi, mis on seotud liitkaristuse määramisega erinevates liikmesriikides tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste alusel.

73. 21. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:710) resolutsiooni punktides 1 ja 2 on märgitud:

„1. Nõukogu 24. juuli 2008. aasta raamotsust 2008/675/[JSK], mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikides tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste arvessevõtmist uutes kriminaalmenetlustes, tuleb tõlgendada nii, et seda tuleb kohaldada sellises siseriiklikus menetluses, milles on tegemist karistuse täideviimiseks ühe vabadusekaotusliku liitkaristuse määramisega, milles võetakse arvesse nii isikule liikmesriigi kohtuniku mõistetud karistust kui ka varem teise liikmesriigi kohtus sama isiku suhtes teiste süütegude põhjal tehtud süüdimõistvas kohtuotsuses määratud karistust.

2. Raamotsust 2008/675 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui ühes liikmesriigis tuleb teise liikmesriigi kohtu varem langetatud süüdimõistva kohtuotsuse arvessevõtmiseks seda eelnevalt tunnustada esimese liikmesriigi pädevate kohtute poolt vastavalt siseriiklikule tunnustamismenetlusele, mis on ette nähtud kriminaalmenetluse seadustiku (Nakazatelno-protsesualen kodeks) artiklites 463–466“.

74. Seega põhimõtteliselt tuleks liitkaristuse määramisel kohaldada teises liikmesriigis määratud karistust. See võiks viia välisriigi süüdimõistva kohtuotsuse täitmiseni ilma, et seda kohtuotsust oleks NPK artiklite 463–466 alusel tunnustatud.

75. Kui välisriigi kohtu süüdimõistev kohtuotsus puudutab tegu, mis ei ole liikmesriigi õiguse kohaselt inkrimineeritav, tähendaks see praktikas seda, et täitmisele pööratakse süüdimõistev kohtuotsus teo eest, mille eest täitvas liikmesriigis süüdistust ei esitata.

76. Viimane on täiendav argument selle kasuks, et NK artikli 8 lõige 2 on kooskõlas nõukogu raamotsuse 2008/675/JSK artikli 3 lõikega 1.

Asjaolud, mille tõttu on vajalik eelotsusetaotluse läbi vaatamine kiirendatud menetluses

77. Eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleliolevas kohtuasjas on süüdistus esitatud kiirendatud menetluses (NPK 25. peatükk). Selle menetluse puhul on menetlusõiguses menetlustoimingute tegemiseks ette nähtud lühemad tähtajad, nagu näiteks:

77.1. kohtuasi kantakse avalike kohtuistungite nimekirja seitsme päeva jooksul saamisest arvates (NPK artikli 358 lõige 1);

77.2. kohtuasi vaadatakse võimalusel läbi ühel kohtuistungil ning kohtuotsus tehakse viivimatatult koos põhjendustega, ning kui kohtuasi on faktiliselt ja õiguslikult keerukas, võib põhjendused koostada pärast kohtuotsuse tegemist, ent hiljemalt seitsme päeva jooksul (NPK artikkel 359).

78. Praegu on menetlus kohtuasja uueks läbivaatamiseks tagasi saatmist arvestades märkimisväärselt veninud. See piirab süüdistatava õigusi.

79. Leiamē seega, et eelotsusetaotlus tuleks läbi vaadata Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 105 nimetatud kiirendatud menetluses.

[...]

1. [...]

TÖÖDOKUMENT